

Mikrokontrolery?

To takie proste...

W tym odcinku kończymy omawianie układów I/O ciekawym przykładem wykorzystania dostępnego ostatnio na rynku polskim układu scalonego SA9203. Kostka może stać się o tyle atrakcyjna gdyż jest ostatnio dostępna w sieci handlowej AVT, toteż każdy z Was kto zainteresuje się niniejszym układem, będzie mógł spróbować wykorzystać go dla swoich potrzeb – a jak się za chwilę przekonacie zastosowań może być wiele. Dziś także rozwiązanie zadania z poprzedniej lekcji – czyli drukowanie z komputerka AVT-2250 na zwykłej drukarce komputerowej wyposażonej w równoległe złącze standardu Centronics.

Część 19

Programowane układy wejścia-wyjścia cz III

Dziś chciałbym zapoznać Cię drogi czytelniku z ciekawym układem I/O, którego możliwości odpowiadają mniej więcej dwóm, omawianym wcześniej układom 8255. Chodzi o układ dość egzotycznej bo południowoafrykańskiej firmy produkującej szeroką gamę układów dla potrzeb nowoczesnej telekomunikacji - SAMES. Mowa będzie o układzie SA9203. Ponieważ od niedawna układ ten jest dostępny w ofercie handlowej AVT, a jego cena jest przystępna jak na możliwości kostki, postanowiłem zakończyć cykl o układach I/O omówieniem właśnie jego możliwości. Drugim powodem dla którego chcę zwrócić szczególną uwagę na kostkę SA9203 to idealna wprost kompatybilność z rodziną mikroprocesorów 8051 jeżeli chodzi o połączenie obu tych układów. Dzięki zastosowaniu SA9203 system mikroprocesorowy może zostać wzbogacony o 6 dodatkowych uniwersalnych portów wejścia-wyjścia, każdy o szerokości 8-miu bitów. W sumie daje to aż 48! dodatkowych końcówek do dowolnego wykorzystania.

UKŁAD SA9203 – TROCHĘ TEORII

Kostka została wykonana w technologii CMOS. Jak wcześniej powiedziałem, układ świetnie nadaje się do podłączenia z mikrokontrolerem 8051 a to ze względu na fakt posiadania multipleksowanej szyny danych i adresu. Układ dostarczany jest przez producenta w typowej obudowie PLCC68. Nie powinno to jednak odstraszyć od zastosowania nawet amatora elektroniki, bowiem do układu można zastosować odpowiednią podstawkę

która posiada typowy całowy rozstaw (2,54 mm). Na rys.1 przedstawiono opis wyprowadzeń układu a na rys.2 schemat wewnętrzny układu SA9203.

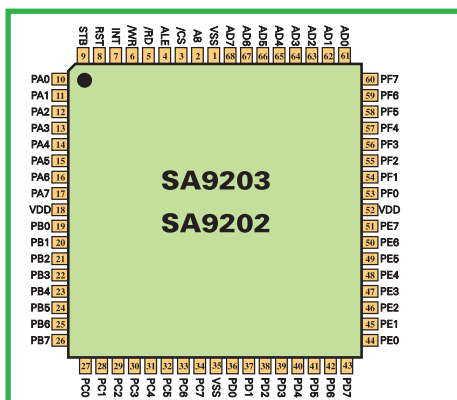
Układ składa się z: interfejsu wejściowego, łączącego multipleksowaną szynę danych / adresu z ze-

wnętrznym układem sterującym, rejestrów konfiguracyjnych oraz rejestrów 6-ciu portów A...F. Znaczenie zewnętrznych sygnałów sterujących podaję w tabeli 1.

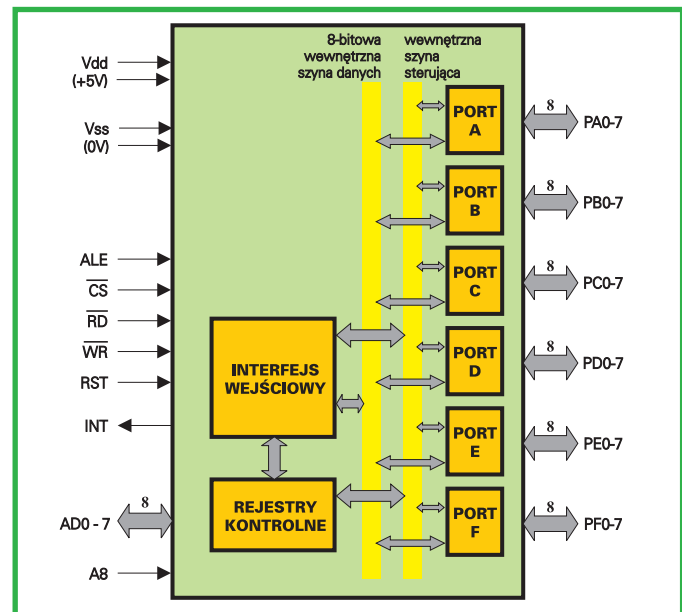
W tabeli 2 przedstawiam parametry elektryczne układu SA9203.

Jak widać parametry odpowiadają warunkom zasilania TTL, czyli 5V. Układ SA9203 może z powodzeniem pracować z układami wykonanymi w technologii CMOS, a także TTL-LS, lub nawet TTL przy zachowaniu odpowiednich dopuszczalnych obciążeń.

Na rys.3 przedstawiono układ i adresy wewnętrznych rejestrów układu. Układ podobnie jak mikroprocesor 8051 posiada 8-bitową multipleksowaną szynę adresową – danych AD0...AD7, co dla zewnętrznego układu sterującego kostką SA9203 zajmuje obszar 256 bajtów w jego (8051) przestrzeni adresowej. Wybrane obszary układu zajęte są przez

Rys.1 Rozkład wyprowadzeń układu SA9203.

Rys.2 Schemat wewnętrzny układu SA9203.

Tabela 1			
Pin	Typ	Symbol	Opis
18,52		VDD	zasilanie układu +5V;
1,35		VSS	masa zasilania 0V
61...68	we/wy	AD0...AD7	3-stanowa multipleksowana szyna danych/adresu. 8-bitowy adres zatraskiwany jest we wnętrzu układu SA9203 podczas opadającego zbocza sygnału ALE. Dane zapisywane są lub odczytywane po podaniu odpowiednio sygnałów /WR (zapisu) lub /RD (odczytu);
2	we	A8	nie używany w układzie SA9203, powinien być połączony z masą (Vss), znaczenie tego pinu opiszę w dalszej części artykułu;
3	we	/CS	aktywny niski sygnał na tym wejściu powoduje wybór układu;
4	we	ALE	pin kontrolujący zatrzaśnięcie adresu na szynie AD0...AD7 podczas zapisu przez urządzenie zewnętrzne, następuje to podczas opadającego zbocza tego sygnału;
5	we	/RD	poziom niski na tym wejściu pozwala na odczyt wewnętrznych rejestrów układu
6	we	/WR	poziom niski na tym wejściu powoduje zapis danej do wewnętrznego rejestru układu
7	wy	INT	programowane wyjście zgłoszenia przerwania do układu zewnętrznego, możliwość ustalenia polaryzacji oraz uaktywnienia tego pinu
8	we	RST	wysoki poziom podany na to wejście powoduje zresetowanie układu
9	we	STB	wejście zatraskiwania danej w porcie A, gdy port ten pracuje jako wejście,
10...17	we/wy	PA0...PA7	uniwersalny 8-bitowy port I/O. Możliwość indywidualnego zdefiniowania każdego pinu portu jako zatraskiwanego wyjścia lub wejścia. W trybie pracy jako wejście port może pracować w trybie zatraskiwania (sygnałem STB) lub jako "przezroczysty" ("transparent")
19...26	we/wy	PB0...PB7	8-bitowy uniwersalny port I/O. Wszystkie piny mogą być ustawione jako zatraskiwane wyjścia lub jako wejścia typu "transparent".
27...34	we/wy	PC0...PC7	identyczny jak port B
36...43	we/wy	PD0...PD7	identyczny jak port B
44...51	we/wy	PE0...PE7	identyczny jak port B
53...60	we/wy	PF0...PF7	identyczny jak port B

porty konfiguracyjne oraz porty PA...PF jak pokazano na rysunku. Układ pozwala na dwójakie adresowanie każdego z rejestrów portów PA...PF. Pierwszy polega na jednoczesnym adresowaniu całego portu, drugi pozwala na zaadresowanie pojedynczego pinu każdego z portów. W tym drugim przypadku przy odczycie danej w postaci bajtu, siedem najstarszych bitów nie ma znaczenia, jedynie najmłodszy D0 wskazuje na stan pinu lub wymusza go w przypadku pracy portu jako cyfrowego wyjścia.

Dodatkowe rejestry sterujące pracą całego układu zawsze adresowane są bajtowo. Dość użyteczną funkcją w przypadku tych rejestrów jest możliwość odczytu ich zawartości. Dzięki temu programista nie musi zapamiętywać ich stanu po zapisie w dodatkowych zmiennych wykorzystywanych w programie.

Na rys.4 przedstawiona jest mapa adresowa poszczególnych portów w trybie adresowania bitowego.

Tabela 2						
Parametr	Symbol	Min	Typ	Max	Jednostka	Warunek pomiaru
zasilanie	Vdd	4,75	5,0	5,25	V	
pobór prądu (statyczny)	Idds		15	50	uA	Vdd = 5,0V
pobór prądu (dynamiczny)	Iddd			20	mA	Vdd = 5,0V
napięcie wej. w stanie wysokim	Vih	2,0			V	Vdd = 5V
napięcie wej. w stanie niskim	Vil			1,0	V	Vdd = 5V
napięcie wyj. w stanie wysokim	Voh	4,5	4,7		V	Vdd = 5V Ioh = 5mA
napięcie wyj. w stanie niskim	Vol		0,25	0,5	V	Vdd = 5V Ioh = 7mA

MNEMONIK	REJESTR	ADRES W TRYBIE	
		BAJTOWYM	BITOWYM
PA	PORT A	00h	00h...07h
PB	PORT B	08h	08h...0Fh
PC	PORT C	10h	10h...17h
PD	PORT D	18h	18h...1Fh
PE	PORT E	20h	20h...27h
PF	PORT F	28h	28h...2Fh
PACR	REJESTR KONTROLNY PORTU A	70h	70h
PAICR	REJESTR KONFIGURACJI PORTU A W TRYBIE WEJŚCIA	71h	71h
IOCR	REJESTR KONFIGURACJI PORTÓW B...F	72h	72h
PAMR	REJESTR TRYBU ADRESOWANIA PORTÓW	73h	73h

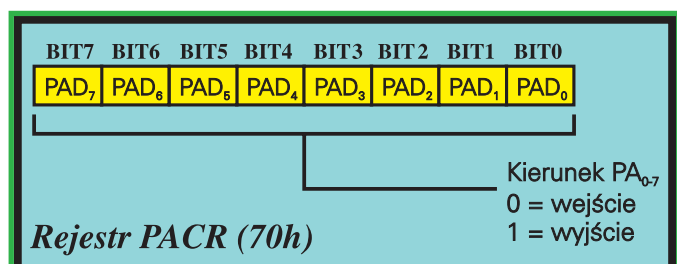
Rys.3 Rejestry wewnętrzne układu SA9203

PORT A	07 06 05 04 03 02 01 00	BIT7 BIT6 BIT5 BIT4 BIT3 BIT2 BIT1 BIT0
PORT B	0F 0E 0D 0C 0B 0A 09 08	BIT7 BIT6 BIT5 BIT4 BIT3 BIT2 BIT1 BIT0
PORT C	17 16 15 14 13 12 11 10	BIT7 BIT6 BIT5 BIT4 BIT3 BIT2 BIT1 BIT0
PORT D	1F 1E 1D 1C 1B 1A 19 18	BIT7 BIT6 BIT5 BIT4 BIT3 BIT2 BIT1 BIT0
PORT E	27 26 25 24 23 22 21 20	BIT7 BIT6 BIT5 BIT4 BIT3 BIT2 BIT1 BIT0
PORT F	2F 2E 2D 2C 2B 2A 29 28	BIT7 BIT6 BIT5 BIT4 BIT3 BIT2 BIT1 BIT0

Rys.4 Mapa portów przy adresowaniu bitowym.

Poniżej zapoznam cię ze znaczeniem poszczególnych portów kontrolnych układu SA9203.

PACR - rejestr kontrolny portu A. Na rys.5 pokazano znaczenie poszczególnych bitów rejestru. Odpo-

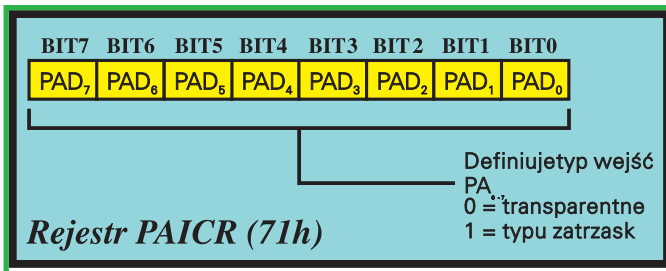

Rys.5 Rejestr specjalny PACR

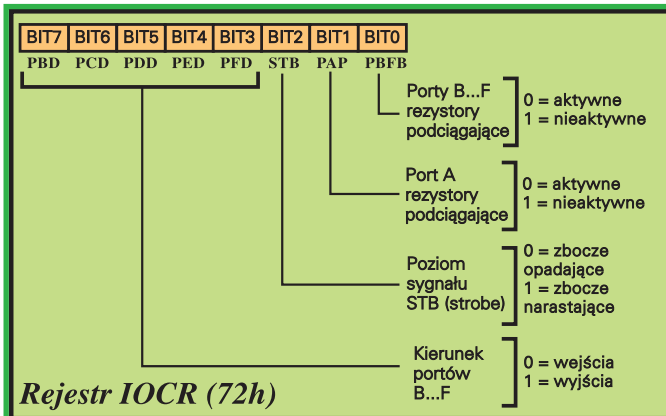
wiednie ustawienie lub wyzerowanie pozycji pozwala na indywidualne ustalenie pinu portu A jako wejścia lub wyjścia cyfrowego.

PAICR - rejestr konfiguracyjny portu A w trybie wejścia. Rys.6 przedstawia znaczenie bitów rejestru. W przypadku ustawienia pinu jako zatraskiwane wejście ("latched input") dane zostają zapamiętane po nadejściu sygnału na wejściu STB. W przypadku ustawienia dowolnego pinu portu A jako wyjście, odpowiadający mu bit w rejestrze PAICR nie ma wpływu na działanie tej linii portu.

IOCR - rejestr konfiguracyjny wejścia-wyjścia. Rejestr pozwala na konfigurację

Rys.6 Rejestr specjalny PAICR

Rys.7 Rejestr konfiguracyjny IOCR.

portów PB...PF, załączanie wewnętrznych rezystorów podciągających w trybie wejścia, oraz określa polaryzację sygnału STB (patrz rys.7).

Jak wspomniałem wcześniej wszystkie wyprowadzenia portów układu SA9203 posiadają wbudowane rezystory podciągające pinu portu kiedy ten pracuje jako wejście. Zwalnia to użytkownika od stosowania dodatkowych elementów rezystancyjnych w niektórych aplikacjach. Rezystory te mogą być uaktywnione lub wyłączone oddzielnie dla każdego z portów PA...PF.

Bit IOCR.2 definiuje polaryzację sygnału STB ("strobe") który zatraskuje daną w porcie A (lub wybranych jego pinach) kiedy ten pracuje jako wejście. W przypadku ustawienia bitu na 0, dane zatraskiwane są podczas opadającego zbocza sygnału STB, gdy bit = 1, podczas narastającego zbocza sygnału.

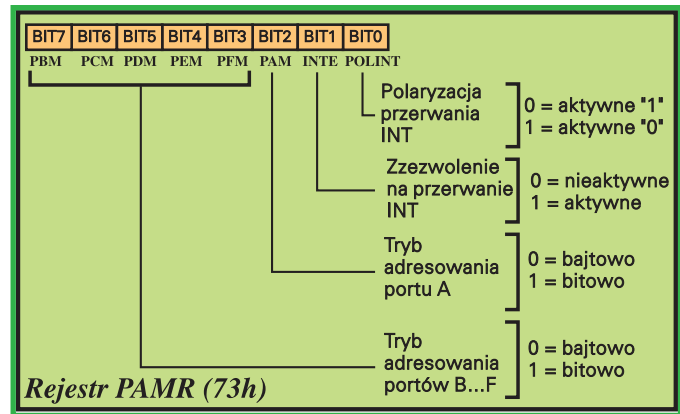
PAMR - rejestr trybu adresowania. Zgodnie z rys.8 ustawienie lub wyzerowanie odpowiedniego bitu w tym rejestrze pozwala na zmianę trybu adresowania poszczególnych portów A...F, aktywację oraz polaryzację sygnału zgłoszenia przerwania INT.

INT - wyjście zgłoszenia przerwania w przypadku zatrzaśnięcia danej w porcie A po nadejściu sygnału STB. Aktywacja pinu następuje po odpowiednim ustawieniu bitu PAMR.1. Polaryzacja zgłoszenia przerwania ustalana jest poprzez bit PAMR.0.

RST - podanie wysokiego poziomu na to wejście resetuje cały układ. Zawartość wszystkich rejestrów zostaje wyzerowana. Następstwem tego jest:

- wszystkie piny portów PA...PF ustawione zostają jako wejścia
- wejścia portu A pracują jako transparentne
- rezystory podciągające są uaktywnione we wszystkich portach
- wyjście przerwania jest nieaktywne
- adresowanie portów ustalone zostaje jako bajtowe

Aktywny (wysoki) stan sygnału RST powinien trwać minimum 100ns.

Rys.8 Rejestr adresowania PAMR.

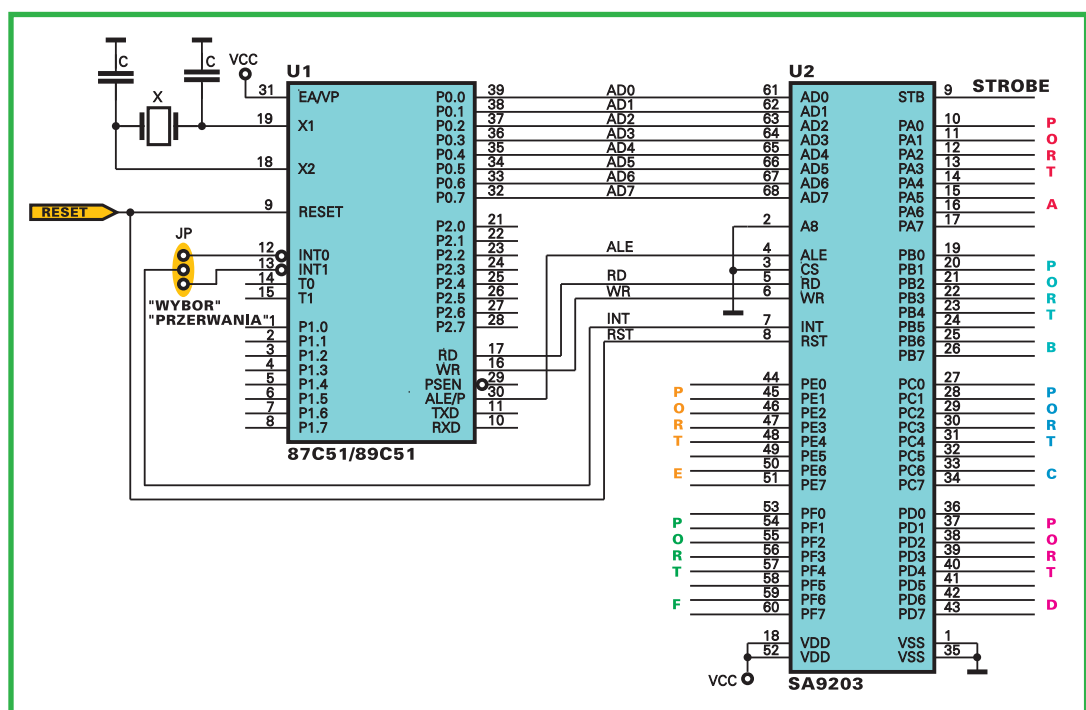
PRAKTYCZNE UKŁADY Z SA9203

Nie przedłużając teoretycznych wywodów na temat układu SA9203 na rys.9 przedstawiam najprostszy sposób na połączenie z mikroprocesorem serii '51 w wersji z wewnętrzną pamięcią programu.

Jak widać z rysunku, do działania nie są potrzebne żadne dodatkowe układy sterujące czy dekodery adresów. Dzięki wspomnianej wcześniej kompatybilności z 8051, magistrali adresowej-danych układ SA9203 "widziany" jest przez procesor jako 256 komórek w zewnętrznej pamięci danych, do której procesor odwołuje się za pośrednictwem rozkazów:

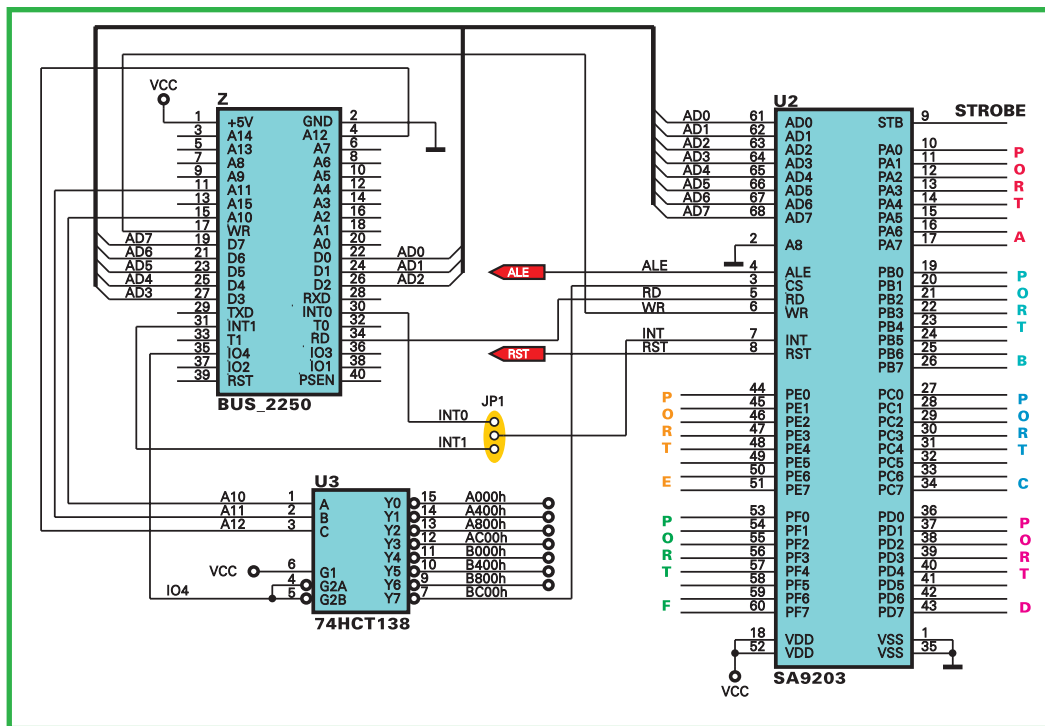
```
MOVX @DPTR, A    podczas zapisu do portu
oraz
MOVX A, @DPTR    przy odczycie z portu
```

Tak naprawdę, to możliwe jest zaadresowanie (zgodnie z rys.3) tylko do adresu 73h, pod którym znajduje się rejestr PAMR. Pozostałe komórki są niewykorzystane. Ktoś może zapytać, po co w układzie SA9203 potrzebna jest linia adresowa A8? Otóż istnieje wersja układu SA9202, kompatybilna z omawianym SA9203, lecz posiadająca dodatkowo w swojej strukturze 256 bajtów statycznej pamięci RAM. Tak więc zaadresowanie układu SA9202 w zakresie 100h...1FFh (linia A8=1) powoduje dostęp do tej właśnie pamięci. Jeżeli ktoś z czytelników będzie miał okazję nabyć tę wersję układu, zachęcam do zakupu i eksperymentów. Dodatkowa pamięć RAM idealnie może nadawać się do przechowywania danych podczas wykonywania jakiegoś programu. Zintegrowanie jej w układzie portu SA9202 zwalnia od stosowania dodatkowej kostki SRAM, co ma wpływ na wielkość i skomplikowanie obwodu drukowanego.

Rys.9 Współpraca układu SA9203 z kontrolerem 87C51/89C51

Też to potrafisz

Rys.10 Sposób na dołączenie SA9203 do komputerka edukacyjnego.

W przypadku chęci dołączenia układu SA9203 do komputerka AVT-2250 najlepiej posłużyć się schematem z rys.10.

W układzie oprócz SA9203 zastosowano dodatkowe dekodowanie adresów dzięki wykorzystaniu dekodera 1 z 8-miu typu 74HCT138 (74LS138). Użycie tego układu wydało mi się uzasadnione, a to ze względu na poprzednio prezentowane przykłady. Jak zapewne pamiętacie wszystkie one korzystały z sygnału magistrali komputerka IO4. Ponieważ możesz zastosować ich kilka za jednym razem, należało zastosować dodatkowe dekodowanie adresów, tak aby podzielić obszar adresowy dekodowany przez sygnał IO4 na kilka mniejszych (w tym przypadku na osiem 1kbajtowych). W naszym przykładzie z rys.10 układ SA9203 dekodowany jest przez sygnał Y7 kostki U3, co odpowiada adresom BC00h...BFFFh. Ponieważ na złączu BUS_2250 komputerka nie wyprowadzono sygnałów ALE oraz RESET (polaryzacja dodatnia), należy te dwa połączenia wykonać bezpośrednio łącząc te końcówki kawałkiem drutu.

Aby teraz "dobrać" się do układu SA9203 należy w programie jego obsługi zadeklarować następująco:

```
SA9203 EQU BC00h
```

Ze względu na to że układ zawiera kilka rejestrów wewnętrznych, które opisałem wcześniej w programie warto od razu zapisać kolejne deklaracje:

```
PORTA EQU BC00h ;adres portu PA
PORTB EQU BC08h ;adres portu PB
PORTC EQU BC10h ;adres portu PC
PORTD EQU BC18h ;adres portu PD
PORTE EQU BC20h ;adres portu PE
PORTF EQU BC28h ;adres portu PF
PACR EQU BC70h ;adres rejestru kontrolnego portu PA
PAICR EQU BC71h ;adres rej. konfiguracji portu PA
IOCR EQU BC72h ;adres rej. konfiguracji wejść-wyjść
PAMR EQU BC73h ;adres rejestru wyboru trybu adresowania
```

Można od razu zadeklarować adresy poszczególnych bitów portów, które przydadzą się w trybie adresowania bitowego, np. tak:

```
BITPA0 EQU BC00h ;adres pinu 10 układu (PA0)
BITPA1 EQU BC01h
BITPA2 EQU BC02h
BITPA3 EQU BC03h
BITPA4 EQU BC04h
BITPA5 EQU BC05h
BITPA6 EQU BC06h
BITPA7 EQU BC07h ;adres pinu 17 układu (PA7)
BITPB0 EQU BC08h
BITPB7 EQU BC0Fh
```

i tak dalej aż do portu PF gdzie deklaracje będą wyglądały jak następuje:

```
BITPF0 EQU BC28h
BITPF7 EQU BC2Fh
```

Teraz można zabrać się do programowania układu. W naszym pierwszym przykładzie zaprogramujemy układ SA9203 do pracy w trybie wyjścia – wszystkie porty PA...PF ustawimy jako wyjścia.

Najpierw zajmiemy się rejestrem PACR – konfiguracji portu PA. Ponieważ port PA ma pracować jako wyjście zgodnie z rys.5 należy ustawić wszystkie bity tego rejestru, tak więc piszemy instrukcje:

```
MOV A, #0FFh
MOV DPTR, #PACR
MOVBX @DPTR, A
```

Ponieważ port PA ma pracować jako wyjście programowanie rejestru PAICR jest zbędne. Pora teraz na rejestr IOCR, gdzie należy ustawić bity 7...3 tak aby porty PB...PF pracowały

jako wyjścia. Pozostałe bity rejestru są w trybie wyjścia nieużywane. Tak więc zapiszemy:

```
MOV A, #11111000b
MOV DPTR, #IOCR
MOVX @DPTR, A
```

Jako ostatni zostaje rejestr PAMR. Ustawmy adresowanie portów PA...PF jako bitowe, co pozwoli na oddzielne sterowanie każdym pinem układu. Dodatkowo, w przypadku, kiedy wyjście przerwania INT układu SA9203 połączone będzie z wejściem procesora INT0 lub INT1 (poprzez jumper JP1) dobrze jest profilaktycznie ustawić polaryzację sygnału zgłoszenia przerwania, mimo iż w naszym przykładzie ta funkcja nie będzie wykorzystywana. Można to zrobić ustawiając bit 0 w rejestrze PAMR. Bit 1 rejestru powinien być wyzerowany – funkcja przerwania jest nieaktywna.

Instrukcja konfiguracyjna rejestr będzie następująca:

```
MOV A, #11111101b
MOV DPTR, #PAMR
MOVX @DPTR, A
```

I to już wszystko. Teraz aby np. ustawić poziom wysoki na końcówce 3 portu PC należy wykonać instrukcje:

```
MOV DPTR, #BITPC3 ;adres pinu PC3
MOV A, #1 ;wpisanie jedynki do bitu portu
MOVX @DPTR, A
```

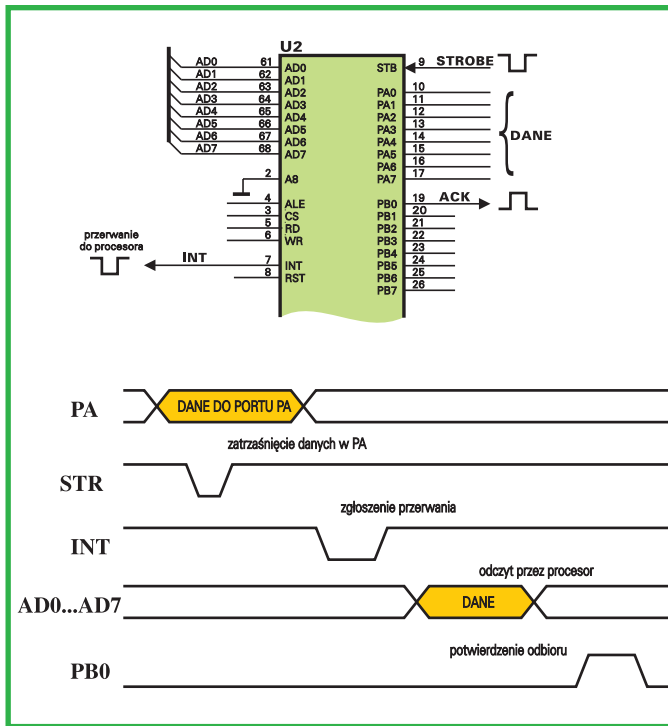
Podobnie można postąpić z każdym innym portem.

W drugim przykładzie wykorzystamy generowanie sygnału przerwania przez układ SA9203 przy odbiorze danych z portu PA, kiedy to zewnętrzne urządzenie chce przesłać daną do tego portu. Sytuację tę ilustruje rys.11

Sytuacja na rysunku przypomina przykład przedstawiony w poprzednim odcinku klasy mikroprocesorowej, kiedy to omawiałem układ 8255 i jego współpracę z drukarką. Wracamy jednak do naszego przykładu. Do prawidłowej transmisji danych z potwierdzeniem wykorzystamy:

- port PA do transmisji danych
- linię STB do potwierdzania zapisu danych do PA przez urządzenie zewnętrzne
- linię PB0 do potwierdzenie odbioru danych przez procesor z SA9203
- linię INT układu SA9203 do zgłoszenia przerwania

Przypatrzmy się przebiegom z rys.11. Urządzenie zewnętrzne wystawia na linię portu PA daną. Potwierdza to przez podanie stanu niskiego na linię STROBE układu SA9203. Układ ten zapamiętuje daną w wewnętrznym rejestrze PA. Następnie SA9203 zgłasza przerwanie do pro-

Rys.11 Transmisja danych z urządzenia zewnętrznego do SA9203 z potwierdzeniem.

procesor wystawiając poziom niski na linię INT. Procesor w procedurze obsługi przerwania odczytuje daną z portu PA adresując układ SA9203 – w sposób pokazany wcześniej. Po odbiorze danej procesor powinien poinformować urządzenie zewnętrzne – nadajnik o gotowości na odbiór kolejnej danej. W tym celu korzystając z linii portu PB0 procesor wystawiając nań stan wysoki potwierdza odbiór (ACK) znaku i gotowość na następny.

Zaprogramujemy więc układ do pracy w tym trybie.

1. Najpierw konfigurujemy rejestr PACR:

```
CLR A ;PA jako wejścia
MOV DPTR, #PACR
MOVX @DPTR, A
```

2. Teraz rejestr PAICR:

```
MOV A, #0FFh ;dana zatraskiwana sygnałem STB
MOV DPTR, #PAICR
MOVX @DPTR, A
```

3. Następnie rejestr IOCR:

```
MOV A, #10000010b ;port PB – wyj., PC...PF – wej.
;polaryzacja STB ujemna
;rezystory podciągające PA nieaktywne
```

```
MOV DPTR, #IOCR
MOVX @DPTR, A
```

4. Pozostał jeszcze rejestr PAMR

```
MOV A, #10000011b ;port PB adresowany bitowo
;port PA adresowany bajtowo
;zezwole nie na INT
;polaryzacja INT ujemna
```

```
MOV DPTR, #PAMR
MOVX @DPTR, A
```

I gotowe, układ SA9203 jest gotowy do odbioru danych z potwierdzeniem. Pozostaje jeszcze tylko ustawić odpowiednio procesor tak aby, uaktywnić wybrane jumperem JP1 (rys.10) przerwanie INT0/1. Poniżej przedstawiam przykład kiedy do zgłoszenia przerwania wykorzystano linię INT1. W listingu dodatkowo będziemy wykorzystywać flagę F0 rejestru PSW procesora do detekcji nadejścia znaku w przerwaniu. Bit F0 będzie po prostu ustawiany przez procedurę obsługi przerwania jeżeli zostanie ono zgłoszone. A zerowany po odbiorze znaku. Przed sekwencją inicjującą zapiszmy więc procedurę obsługi przerwania INT1:

```
INT1_proc:
SETB F0 ;ustawienie znacznika o zgłoszeniu
POP DPL
POP DPH
```

POP Acc ;odtworzenie rejestrów DPTR i Acc Bios'a
RETI ;patrz odcinek klasy o przerwaniach
Sekwencja inicjująca procesor powinna mieć postać:

```
init_proc:
MOV vectors, #80h ;ustawienie offsetu tabeli
;przerwań w ext. RAM
SETB EX1 ;zezwole nie na INT1
SETB EA ;odblokowanie przerwania
CLR F0 ;wyzeroowanie znacznika zgłoszenia
MOV DPTR, #BITPB0
CLR A
MOVX @DPTR, A ;ustawienie pinu PB0 w stan niski
RET
```

Następnie możemy zdefiniować procedurę, która czeka na znak a po odbiorze ładuje go do akumulatora:

```
odbierz_znak:
jnb F0, odbierz_znak ;czekanie na pojawienie się
znaku
MOV DPTR, #PORTA
MOVX A, @DPTR ;odczyt znaku z portu PA SA9203
PUSH A ;przechowanie znaku na stosie
MOV DPTR, #BITPB0
MOV A, #1
MOVX @DPTR, A ;ACK = 1, potwierdzenie odbioru
NOP
NOP ;instrukcje NOP w celu opóźnienia
;sygnału ACK = 0, ilość zależna od
;tego jaką długość ma mieć ACK, aby być
;prawidłowo odczytanym przez nadajnik
NOP
NOP
CLR A
MOVX @DPTR, A ;ACK = 0, zakończenie odbioru
POP A ;odtworzenie akumulatora
CLR F0 ;i jeszcze wyzerowanie znacznika
RET ;zakończenie procedury i powrót
```

Teraz tak stworzone procedury można użyć w programie:

```
CPU '8052.def'
include 'const.inc'
include 'bios.inc'

ORG 8000h
LJMP START
ORG 8013h

INT1_proc:
SETB F0 ;ustawienie znacznika o zgłoszeniu
POP DPL
POP DPH
POP Acc ;odtworzenie rejestrów DPTR i Acc Bios'a
RETI

init_proc:
;tu wstawić ciało procedury j/w
RET

odbierz_znak:
;tu wstawić procedurę j/w
.....
RET

START:
LCALL init_proc ;inicjacja portów i układu przerwania
LCALL odbierz_znak ;wywołanie procedury odbioru znaku
;dalsze instrukcje działające na odebrany znak
.....
END
```

Wnikliwy Czytelnik z pewnością zauważy, że procedurę odbioru znaku z portu SA9203 można umieścić w ciele procedury obsługi przerwania, tak, aby po zgłoszeniu przerwania nowy znak był odczytany prawidłowo. Wtedy procedura ta może wyglądać następująco:

```
INT1_proc:
MOV DPTR, #PORTA
MOVX A, @DPTR ;odczyt znaku z portu
PA SA9203
MOV BUFOR, A ;zapisanie znaku w buforze
MOV DPTR, #BITPB0
MOV A, #1
MOVX @DPTR, A ;ACK = 1, potwierdzenie
odbioru
NOP
```

Też to potrafisz

```
NOP ;instrukcje NOP w celu opóźnienia
CLR A
MOVX @DPTR, A ; ACK = 0, zakończenie odbioru
SETB F0 ;ustawienie znacznika o odbiorze znaku

POP DPL
POP DPH
POP Acc ;odtworzenie rejestrów DPTR i Acc Bios'a
RETI
```

W tym przypadku pojawia się tajemnicza zmienna BUFOR która jest niczym innym jak zdefiniowanym wcześniej adresem w wewnętrznej pamięci RAM procesora np.

```
BUFOREQU 7Fh ;adres komórki przechowującej bajt z SA9203
```

Należy zwrócić jednak uwagę na pewne niedogodności przedstawionej wyżej procedury. Po pierwsze nie jest wskazana umieszczanie zbyt wielu instrukcji NOP ze względu na to że wydłuża to procedurę przetwarzania, i może spowodować zakłócenia w pracy innych przerwań, np. od wyświetlacza, który może zacząć migotać. Po drugie ze względu na to że potwierdzenie odbioru (ACK) jest generowane w procedurze przerwania także, może się zdarzyć, że nie zdążymy odebrać znaku z komórki BUFOR, zanim nadejdzie kolejny bajt informacji z urządzenia zewnętrznego, które po potwierdzeniu zapisze nową daną w SA9203. W tym celu warto stworzyć w programie strukturę – tablicę w RAM której zadaniem byłoby przechowywanie danych odbieranych z układu SA9203. Trzeba by jednak dodatkowo użyć także wskaźnika tej tablicy, który określałby miejsce zapisu nowego odebranego znaku i odczyt ostatnio odebranego. Proponuję powyższe zadanie jako pracę domową. Z pewnością temat jest ciekawy a rozwiązań kilka.

Najciekawsze przedstawię w kolejnym odcinku klasy mikroprocesorowej. W jednym z najbliższych odcinków naszego kursu zapoznam Was z możliwościami jakie odkrywają procesory serii 51 z wbudowaną pamięcią programu, o sposobach ich używania, programowania. Pokażę jak w dość prosty i wygodny sposób, korzystając z kilku dodatkowych urządzeń peryferyjnych, szybko tworzyć programy, testować je a następnie zapisywać w strukturze procesorów np. 87C51, czy 89C51. Wszystko to z wykorzystaniem i do zastosowania w komputerku edukacyjnym AVT-2250. Tak więc do zobaczenia.

Sławomir Surowiński

LEKCJA 12

Ostatnim razem pozostawiłem Was z problemem wydrukowania zawartości pamięci ext. RAM z komputerka w posaci jak pokazano poniżej. Wydruk miał przedstawiać zawartość pamięci o podanym wcześniej z klawiatury komputerka zakresie adresów. Poniżej przedstawiam listing gotowej procedury służącej realizacji tego zamierzenia. (patrz Listing 1)

Adres	Dana Hex	Dana ASCII
(2600h)	0E 57 31 C0 50 9A E2 36 7D 0E 9A DF 35 7D 0E 80	.W1.P.6)...5)..
(2610h)	3E CA 8A 00 74 06 C6 46 FB 01 EB 04 C6 46 FB 02	>...t.F....F.
(2620h)	8A 46 FB 50 B0 0F 50 9A AA 10 CF 0C 8D 7E FB 16	.F.P.P.....~.
(2630h)	57 B0 02 50 E8 05 F8 8D 7E FC 16 57 9A 1F 0C CF	W..P...~..W....
(2640h)	0C 80 3E 7E 89 00 74 07 C6 06 7E 89 00 EB 17 8A	..>~..t....~....
(2650h)	46 FB 3C 01 75 07 C6 06 CA 8A 01 EB 09 3C 02 75	F.<.u.....<.u
(2660h)	05 C6 06 CA 8A 00 89 EC 5D C3 55 89 E5 31 C0 9A].U..1..
(2670h)	30 05 7D 0E BF 98 89 1E 57 B8 B7 00 50 9A E3 37	0.).....W...P.7
(2680h)	7D 0E BF 98 89 1E 57 BF 18 8A 1E 57 9A 96 38 7D	}....W....W..8)
(2690h)	0E 83 C4 04 BF 98 89 1E 57 9A 5B 38 7D 0E 9A 47W.[8]..G
(26A0h)	0C CF 0C B0 07 50 E8 8F FA 31 C0 9A 16 01 7D 0EP..1....}.
(26B0h)	5D C3 00 55 89 E5 31 C0 9A 30 05 7D 0E 80 3E C8].U..1..0.)..>.
(26C0h)	8A 00 B0 00 75 01 40 A2 C8 8A BF 94 89 1E 57 9Au.W.
(26D0h)	1F 0C CF 0C C6 06 7B 89 00 C6 06 7E 89 01 C6 06{....~....
(26E0h)	52 90 FF B0 00 50 BF 32 0C 0E 57 E8 7C FB 5D C3	R....P.2..W.I.].
(26F0h)	55 89 E5 31 C0 9A 30 05 7D 0E A0 CB 8A 30 E4 48	U..1..0.)....0.H

Listing 1

```
1 CPU '8052.def'
2
Zbior: "const.inc"
Zbior: "bios.inc"
Zbior: "port8255.inc"
1 *****
2 ;
3 ;Deklaracja adresow portow ukkladu 8255
4 *****
5 A000 IO_PA equ A000h
6 A001 IO_PB equ A001h
7 A002 IO_PC equ A002h
8 A003 IO_CTRL equ A003h
9
Zbior: "dump.s03"
5
6 ;Zdefiniowane znaki sterujace drukarka
7 000D CR equ 13 ;Carriage Return - znak powrotu glowicy
8 000A LF equ 10 ;Line Feed - znak przesuwu linii na nastepna
9 000C FF equ 12 ;Form Feed - wysuniecie strony z drukarki
10
11 8000 org 8000h
12 8000 028200 ljmp START
13
14
Zbior: "printer.inc"
1 *****
2 ;Procedury obslugi drukarki
3 *****
4
5 *****
6 ;* PRNACC * Wysyla znak z akumulatora na drukarke
7 *****
```

```

8 8003 C083    prnAcc:  push    DPH
9 8005 C082    push    DPL
10 8007 C0E0    push    Acc
11 8009 90A000  chkprn:  mov     DPTR,#IO_PA    ;odczyta stanu drukarki
12 800C E0      movx    A, DPTR
13 800D 540F    anl      A,#0Fh
14 800F 6409    xrl      A,#1001b    ;czy drukarka gotowa ?
15 8011 6017    jz       prnok        ;tak to drukuj
16 8013        prnerror:
17 8013 120274  lcall   CLS
18 8016 757879  mov     DL1,#_E
19 8019 757950  mov     DL2,#_r
20 801C 757A50  mov     DL3,#_r
21 801F 1202C5  lcall   CONIN    ;czekanie na dowolny klawisz
22 8022 D3      setb    C    ;ustawienie znacznika błedu (C=1)
23 8023 D0E0    pop     Acc
24 8025 D082    exit:    pop     DPL    ;i zakończenie drukowania
25 8027 D083    pop     DPH
26 8029 22      ret
27 802A D0E0    prnok:   pop     Acc    ;od tej instrukcji gdy OK !
28 802C 90A001  mov     DPTR,#IO_PB
29 802F F0      movx    DPTR,A    ;wyslanie znaku do drukarki
30 8030 90A000  mov     DPTR,#IO_PA    ;odczyt stanu drukarki
31 8033 E0      wait:    movx    A, DPTR
32 8034 5480    anl      A,#80h    ;czy mozna wyslac nastepny znak ?
33 8036 60FB    jz       wait    ;nie to czekaj
34 8038 C3      clr      C    ;zakoczenie drukowania z info OK !
35 8039 80EA    sjmp    exit
36
37            ;*****
38            ;* PRNTEXT * Wysyla tekst ASCIIz na drukarke (dane: mov DPTR,#tekst)
39            ;*****
40 803B        RNTXT:
41 803B E0      movx    A, DPTR    ;pobranie znaku z bufora
42 803C B40001  cjne    A,#0,ok1    ;czy znak konca tekstu ?
43 803F 22      ret        ;tak to koniec procedury
44 8040 128003  k1:      lcall   PRNACC    ;nie to wydrukuj znak
45 8043 5001    jnc      ok2        ;czy blad drukowania ?
46 8045 22      ret        ;tak to zakoncz procedure
47 8046 A3      k2:      inc     DPTR    ;nie to nastepny znak
48 8047 80F2    sjmp    prntxt
49 8049 22      ret
50
51            ;*****
52            ;* PRNINIT * Inicjuje port 8255 na potrzeby drukowania
53            ;*****
54 804A        PRNINIT:
55 804A 90A003  mov     DPTR,#IO_CTRL
56 804D 7495    mov     A,#95h    ;inicjacja rejestru kontrolnego 8255
57 804F F0      movx    DPTR,A
58 8050 7405    mov     A,#05h    ;inicjacja przerzutnika INTRB 8255
59 8052 F0      movx    DPTR,A
60 8053 90A002  mov     DPTR,#IO_PC
61 8056 7450    mov     A,#01010000b ;SELIN=1, RESET=0 (inicjacja), AUTOFD=1
62 8058 F0      movx    DPTR,A
63 8059 7470    mov     A,#01110000b ;SELIN=1, RESET=1 (praca), AUTOFD=1
64 805B F0      movx    DPTR,A
65 805C 22      ret

```

Zbiór: "dump.s03"

```

16
17            ;*****
18            ;Procedura drukowania zawartość pamięci w hexa PRNDUMP *
19            ;*****
20 805D        PRNDUMP:
21 805D 120274  lcall   CLS    ;wyczyść wyświetlacz
22 8060 75785E  mov     DL1,#_d    ;literka "d" na DL1
23 8063 75F005  mov     B,#5    ;parametr procedury GETDPTR
24 8066 1203B9  lcall   GETDPTR    ;wczytaj początek obszaru do drukowania
25 8069 A983    mov     R1,DPH    ;i zapamiętaj w R1.R2
26 806B AA82    mov     R2,DPL
27 806D 75F005  mov     B,#5
28 8070 1203B9  lcall   GETDPTR    ;wczytaj koniec obszaru
29 8073 AB83    mov     R3,DPH    ;i zapamiętaj w R3.R4
30 8075 AC82    mov     R4,DPL
31
32 8077 740D    mov     A,#CR
33 8079 128003  lcall   PRNACC    ;powrót głowicy do lewego marginesu
34 807C 908130  mov     DPTR,#nagl
35 807F 12803B  lcall   PRNTEXT    ;wydrukowanie nagłówka
36
37 8082 8983    mov     DPH,R1    ;początek obszaru do DPTR
38 8084 8A82    mov     DPL,R2
39 8086        astrek:    ;kolejny rekord 16 bajtów

```

Też to potrafisz

```

40 8086 7428      mov     A,#('
41 8088 128003    lcall   PRNACC
42 808B E583      mov     A,DPH
43 808D 120235    lcall   HEXASCII
44 8090 128003    lcall   PRNACC
45 8093 E5F0      mov     A,B
46 8095 128003    lcall   PRNACC
47 8098 E582      mov     A,DPL
48 809A 120235    lcall   HEXASCII
49 809D 128003    lcall   PRNACC
50 80A0 E5F0      mov     A,B
51 80A2 128003    lcall   PRNACC
52 80A5 7468      mov     A,#'h'
53 80A7 128003    lcall   PRNACC
54 80AA 7429      mov     A,#')'
55 80AC 128003    lcall   PRNACC
56 80AF 12811D    lcall   prnspc           ;wydrukowanie znaku l
57
58 80B2 7D10      mov     R5,#16           ;16 bajtów do wydrukowania
59 80B4 E0        movx    A, DPTR           ;w postaci np.:
60 80B5 120235    lcall   HEXASCII ;12 45 3A 5B 74 09 BC 5A 4F 1E 12 42 54 76
;DC BA
61 80B8 128003    lcall   PRNACC
62 80BB E5F0      mov     A,B
63 80BD 128003    lcall   PRNACC           ;dana w postaci XX
64 80C0 7420      mov     A,#20h           ;spacja
65 80C2 128003    lcall   PRNACC
66 80C5 A3        inc     DPTR
67 80C6 E583      mov     A,DPH           ;sprawdzenie czy
68 80C8 8BF0      mov     B,R3           ;aby nie koniec adresu
69 80CA B5F009    cjne    A,B,ok3         ;do drukowania
70 80CD E582      mov     A,DPL
71 80CF 8CF0      mov     B,R4
72 80D1 B5F002    cjne    A,B,ok3
73 80D4 8002      sjmp    asciz           ;to gdy koniec rekordu 16 bajtów
74 80D6 DDDC      ok3:    djnz    R5,nastb ;to gdy nie - skok na następny bajt
75
76 80D8 12811D    asciz:  lcall   prnspc
77 80DB 8983      mov     DPH,R1           ; ...*...%....3.a.
78 80DD 8A82      mov     DPL,R2
79 80DF 7D10      mov     R5,#16           ;16 bajtów do wydrukowania
80 80E1 E0        movx    A, DPTR
81 80E2 24E0      nastc:  add     A,#0E0h       ;sprawdzenie czy znak jest drukowalny
82 80E4 4004      jc      znakok         ;tzn. czy jego kod jest > 13
83 80E6 742E      mov     A,#'.'         ;jeżeli nie to drukuj kropkę zamiast znaku
84 80E8 8001      sjmp    druk
85 80EA E0        znakov:  movx    A, DPTR
86 80EB 128003    druk:   lcall   PRNACC           ;jeżeli tak to drukuj znak

```



```

87 80EE A3          inc    DPTR
88 80EF E583        mov    A,DPH
89 80F1 8BF0        mov    B,R3
90 80F3 B5F009      cjne   A,B,ok4      ;sprawdzenie czy aby nie koniec adresu
91 80F6 E582        mov    A,DPL
92 80F8 8CF0        mov    B,R4
93 80FA B5F002      cjne   A,B,ok4
94 80FD 8013        sjmp   finix
95 80FF DDE0      ok4:  djnz   R5,nastc
96 8101 740D        mov    A,#CR
97 8103 128003      lcall   PRNACC
98 8106 740A        mov    A,#LF
99 8108 128003      lcall   PRNACC      ;wydrukowanie konca linii
100 810B A983       mov    R1,DPH
101 810D AA82       mov    R2,DPL
102 810F 028086     ljmp    nastrek
103 8112 740D      finix: mov    A,#CR
104 8114 128003     lcall   PRNACC
105 8117 740A       mov    A,#LF
106 8119 128003     lcall   PRNACC      ;koniec linii
107 811C 22        ret
108 811D C083      prnspc: push   DPH
109 811F C082       push   DPL
110 8121 90812C     mov    DPTR,#space
111 8124 12803B     lcall   PRNTEXT
112 8127 D082       pop     DPL
113 8129 D083       pop     DPH
114 812B 22        ret
115 812C 207C2000   space db      20h,'l',20h,0
116 8130 20416472
    8134 65732020
    8138 20202020
    813C 20202020
    8140 20202020
    8144 20202020
    8148 20204461
    814C 6E652048
    8150 6578      nagl   db      ' Adres      Dane Hex'
117 8152 20202020
    8156 20202020
    815A 20202020
    815E 20202020
    8162 20202020
    8166 20202020
    816A 20202020
    816E 2044616E
    8172 65204153
    8176 4349490D
    817A 0A        db      '      Dane ASCII',13,10
118 817B 2D2D2D2D
    817F 2D2D2D2D
    8183 2D2D2D2D
    8187 2D2D2D2D
    818B 2D2D2D2D
    818F 2D2D2D2D
    8193 2D2D2D2D
    8197 2D2D2D2D
    819B 2D2D2D2D
    819F 2D2D      db      '_____';
119 81A1 2D2D2D2D
    81A5 2D2D2D2D
    81A9 2D2D2D2D
    81AD 2D2D2D2D
    81B1 2D2D2D2D
    81B5 2D2D2D2D
    81B9 2D2D2D2D
    81BD 2D2D2D2D
    81C1 2D2D2D2D
    81C5 2D2D2D0D
    81C9 0A00      db      '_____',13,10,0
120
121      ,*****
122 8200      org      8200h      ;tak dla czytelności
123      ,*****
124 8200      START:
125 8200 12804A     lcall   PRNINIT      ;zainicjuj 8255 na potrzeby drukowania
126 8203 12805D     lcall   PRNDUMP     ;wywołanie procedury
127 8206 80FE      stop:  sjmp   stop      ;wcisnij klawisz M(onitor)
128
129 8208          END

```

Kompilacja zakończona pomyślnie !
 Zbiór: "dump.s03", 467 bajt(ow), 0.2 sekund(y).

Też to potrafisz

Większość komentarzy zawarłem po średniku w listingu programu. Po włączeniu do kompilacji zbioru "PORT8255.INC" zawierającego deklaracje portów układu 8255 rozpoczyna się właściwy kod programu. Deklaracja

```
ORG 8000h
```

powinna być w razie potrzeby zmieniona jeżeli przewidujesz umieszczenie kodu programu w innym obszarze RAM komputerka.

Po tej deklaracji dołączam zbiór PRINTER.INC zawierający procedury zdefiniowane i omówione w poprzednim odcinku klasy mikroprocesorowej czyli

```
PRNINIT – procedura inicjacji układu 8255 na potrzeby drukowania
PRNACC – procedura wysłania znaku z akumulatora na drukarkę
PRNTXT – procedura wysłania na drukarkę tekstu zakończonego znakiem "0" (zero)
```

Kolejne linie to już procedura drukowania danych z RAM'u w postaci przedstawionej wcześniej – czyli PRNDUMP. Rozpoczyna się ona zapaleniem na DL1 literki "d" w celu zaproszenia do wpisania z klawiatury komputerka adresu początkowego i końcowego obszaru który ma być wydrukowany. Dane te są zapamiętywane w rejestrach R1.R2 i R3.R4 odpowiednio start i koniec obszaru.

Dalej w liniach 34 i 35 drukowany jest nagłówek czyli tekst spod etykiety "nagl":

Potem to już kolejne linie zawierające adres początkowy (linie 40...56) rekordu 16 bajtów danych, następnie 16 bajtów z RAM w postaci HEX oddzielonych spacjami (linie 58...74), wreszcie te same dane wydrukowane zostają w postaci znaków ASCII (linie: 76...95) i zakończone znakiem końca linii CRLF (linie: 96...99). Dodatkowo w liniach 81

i 82 sprawdzany jest kod znaku. Jeżeli kod jest < 14 to znak należy do tzw. znaków sterujących drukarki i nie powinien być drukowany, a zamiast niego wstawiana jest w linii 83 kropka. Reszta znaków o kodach 14...255 jest drukowana normalnie. W tym miejscu jeżeli ktoś chce zawęzić bardziej zbiór drukowanych znaków może w linii 81 wstawić zamiast wartości 0E0h większą np. 20h, wtedy będą drukowane znaki ASCII od spacji w górę.

Reszta programu to po prostu inicjacja drukarki (linia 125) oraz sprawdzenie działania procedury drukowania obszaru (linia 126).

Na kolejne popołudniowe zimowe wieczory proponuję następujące zadania:

Dokonać poprawek w programie przedstawionym w dzisiejszym artykule, a dotyczącym odbioru danych z SA9203 i umieszczania ich w buforze o długości np. 128 bajtów, umieszczonym w wewn. RAM procesora 80C52 (adresy: 80h...FFh). Wykorzystać rejestr R1 jako wskaźnik początku bufora (podpowiedź - @R1)

Zapisać sekwencję instrukcji programującej układ SA9203 w postaci:

- PA jako wejście z potwierdzeniem
- PB jako wyjście – adresowany bitowo
- PC jako wyjście – adresowany bajtowo
- PD...PF jako wejścia adresowane bitowo z aktywnymi rezystorami podciągającymi

Rozwiązania zadań w kolejnym numerze EdW.

Z okazji zbliżających się świąt, wszystkim entuzjastom techniki mikroprocesorowej autor cyklu składa najserdeczniejsze życzenia dalszych sukcesów, korzyści a przede wszystkim satysfakcji z ujarzmiania tych arcyciekawych elementów elektronicznych, do których z pewnością należy przyszłość współczesnej elektroniki. Do zobaczenia w Nowym Roku 1999!

Sławomir Surowiński

Adres	Dana Hex	Dana ASCII
-------	----------	------------